
GEORGIA
EurAasian aarre

GEORGIA

✦ ✦ ✦

EurAasian vähiten tunnettu aarre

Kaunis luonto. Muinainen historia. Erinomainen viini.
Halvat hinnat. Avoimet ovet. Uusi alku.
2026

SISÄLLYSLUETTELO

OSA 1: MAAN SIELU — Historia ja identiteetti

Luku 1: Keitä georgialaiset ovat? Kansa ja sen luonne

Luku 2: Georgian historia — muinaisuudesta nykypäivään

Luku 3: Vapautuminen Neuvostoliitosta

Luku 4: Itsenäisyyden vuodet — nousu, kriisit ja selviytyminen

OSA 2: POLITIIKKA JA MAAILMA

Luku 5: Pyrkimykset EU:hun ja NATOon

Luku 6: Valtaa pitävien tilanne nyt

Luku 7: Suhtautuminen Venäjään — jäätynyt konflikti

OSA 3: MAA, LUONTO JA KULTTUURI

Luku 8: Kaunis maa — luonto, vuoristot ja meri

Luku 9: Georgialaiset viinit — maailman vanhin viiniperinne

Luku 10: Ruokakulttuuri — sielu lautasella

Luku 11: Kieli, kirjaimisto ja identiteetti

OSA 4: TBILISI — KAUPUNKI JOKA YLLÄTTÄÄ

Luku 12: Tbilisi — kaunis ja kaoottinen pääkaupunki

Luku 13: Ostoskeskukset, ravintolat ja arjen luksus

Luku 14: Autoilukulttuuri — statusauto Georgian kaduilla

OSA 5: MUUTTAJAN OPAS

Luku 15: Halvat hinnat ja elämisen kustannukset

Luku 16: Verot, pankit ja yrittäjyys

Luku 17: Viisumipolitiikka ja asuminen

Luku 18: Siirtolaiset ja ulkomaalaiset Georgiassa

Luku 19: Turismi — Georgian kasvava elinkeino

Luku 20: Kannattaako Tbilisiin muuttaa?

JOHDANTO

Siellä missä Eurooppa loppuu ja Aasia alkaa, piilee maa josta harvat länsimaalaiset tietävät — vaikka se ansaitsisi olla joka suun huulilla.

Georgia. Ei Yhdysvaltain osavaltio. Ei peliyhtiö. Vaan 3 700 vuotta vanha kulttuuri Kaukasuksen sydämessä, muinainen sivilisaatio jolla on oma kieli, oma kirjaimisto, oma viiniperinne — ja nyt, 30 vuotta Neuvostoliiton romahduksen jälkeen, uusi, rohkea identiteetti länsimielisenä, eurooppalaiseen perheeseen pyrkivänä kansana.

Tämä kirja on kirjoitettu niille, jotka ovat uteliaita. Niille jotka haluavat enemmän kuin Etelä-Euroopan turistimassat. Niille jotka miettivät: 'Missä voisi vielä elää kunnolla, edullisesti ja mielenkiintoisessa paikassa?'

Vastaus on usein: Tbilisi.

"Georgia on niin salattu helmi, että kun sen löytää, haluaa pitää sen itsellään. Mutta se olisi häpeä — maa ansaitsee tulla tunnetuksi."

Tässä kirjassa käymme läpi kaiken: historian, politiikan, ruoan, viinin, hinnat, verot, viisumit, asunnot, autoilukulttuurin, ravintolat — ja viimeisessä luvussa vastaamme suoraan kysymykseen: kannattaako sinun muuttaa Tbilisiin?

Spoileri: hyvin usein vastaus on kyllä.

OSA 1

MAAN SIELU

Historia, kansa ja identiteetti — Luvut 1–4

LUKU 1

KEITÄ GEORGIALAISET OVAT?

KANSA JA SEN LUONNE

1.1 Väkiluku ja väestö

Georgia on pieni maa — pinta-alaltaan hieman Suomea pienempi (69 700 km²), mutta väestöltään vain noin 3,7 miljoonaa ihmistä. Suurin kaupunki on Tbilisi, jossa asuu arviolta 1,1–1,2 miljoonaa asukasta — eli lähes kolmannes koko maan väestöstä. Toiseksi suurin kaupunki on Kutaisi läntisessä Georgiassa (noin 160 000 asukasta) ja kolmanneksi Batumi Mustanmeren rannalla (noin 160 000 asukasta).

Väestö on pääosin etnistä georgialaista (noin 86 %). Merkittäviä vähemmistöjä ovat armenialaiset (noin 6 %), azerit (noin 6 %) sekä pieniä venäläis-, ossetialais- ja abhaasivähemmistöjä. Maa on käytännössä hyvin homogeeninen — toisin kuin monet sen naapurimaat.

✦ Väkiluku: ~3,7 miljoonaa (2024)
✦ Tbilisin asukasluku: ~1,1–1,2 miljoonaa
✦ Pinta-ala: 69 700 km² (Suomi 338 000 km²)
✦ Etnistä georgialaista: ~86 %
✦ Uskonto: Ortodoksinen kristinusko ~84 %
✦ Virallinen kieli: Georgia
✦ Pääkaupunki: Tbilisi

1.2 Kansan luonne — vieraanvaraisuus yli kaiken

Georgian kulttuuria leimaa yksi piirre ylitse muiden: vieraanvaraisuus. Georgialaisessa perinteessä vieras on Jumalan lähettiläs. Tämä ei ole pelkkä fraasi — se näkyy arjessa. Tuntematon kysyy kadulla suuntaa, ja seuraavassa hetkessä hän saattaa löytää itsensä jonkun kotoa juomassa teetä tai syömässä päivällistä.

Georgialaiset ovat ylpeitä kansaa — ylpeitä historiastaan, kulttuuristaan, viinistään ja ruoastaan. Tämä ylpeys on sydämellistä, ei agressiivista. He haluavat jakaa sen kanssasi.

Eurooppalainen tai amerikkalainen vieras saa Georgiassa usein kokea jotain harvinaista: aidon, ilmaisemattoman lämmön ihmisiltä, jotka eivät tunne sinua lainkaan.

"Georgialainen pöytä ei lopu. Ruokaa lisätään, viiniä kaadetaan, ja kun luulet illallisen olevan ohi, se vasta alkaa."

1.3 Perhe ja perinteet

Perhe on Georgian yhteiskunnan ydin. Isovanhemmat, vanhemmat, lapset ja lapsenlapset asuvat usein hyvin lähellä toisiaan — tai saman katon alla. Vanhempien kunnioittaminen on keskeinen arvo.

Perinteet elävät vahvana: ortodoksiset juhlapyhät, hautajaisrituaalit, häätavat. Georgialaisessa häässä istutetaan usein satoja vieraita, ruokaa on pöytä täynnä ja supra — perinteinen juhlaillallinen — voi kestää tuntikausia. Tamada, eli juhlien johtaja, pitää maljapuheita jotka ovat pieniä runoja elämästä, rakkaudesta ja ystävyydestä.

Uskonto on vahvasti läsnä: Georgian ortodoksinen kirkko on yksi maailman vanhimmista, ja sen vaikutus ulottuu politiikkaan, kulttuuriin ja arkielämään.

LUKU 2

GEORGIAN HISTORIA

MUINAISUUDESTA NYKYPÄIVÄÄN

2.1 Muinainen sivilisaatio — 3700 vuotta

Georgian historia ulottuu vähintään 3 700 vuoden taakse. Arkeologiset löydöt Dmanisista — noin 90 kilometriä Tbilisistä etelään — osoittavat, että alueella eli jo noin 1,8 miljoonaa vuotta sitten Homo erectus -varhaisihminen. Nämä ovat Afrikan ulkopuolelta löydettyjä vanhimpia ihmisen fossiilit.

Georgian viininvalmistuksen historia on maailman vanhin: arkeologit ovat löytäneet keramiikkaa, jossa on viininjäämiä noin 8 000 vuoden takaa. Tämä tekee Georgiasta viininvalmistuksen alkuperämaan.

Kolchis — muinainen kuningaskunta Georgian länsiosassa — esiintyy Kreikan mytologiassa. Argonautit purjehtivat Kolchikseen hakemaan kultaista taljaansa. Kaupankäynti Kreikan, Persian ja Rooman kanssa kukoisti.

Georgian historian päätapahtumat
~3000 eKr. — Ensimmäiset kaupunkivaltiot Georgian alueella
~800 eKr. — Kolchisin ja Iberian kuningaskunnat
337 jKr. — Kristinusko omaksutaan valtion uskonnoksi
500–800 jKr. — Sasanidipersian ja Arabien valloitukset
1008–1184 — Georgian kultakausi: kuningatar Tamara
1220-luku — Mongolien hyökkäykset, maan tuhoutuminen
1400–1700 — Ottomaanien ja Safavidi-Persian puristuksessa
1801 — Venäjä liittää Georgian imperiumiinsa
1918–1921 — Lyhyt itsenäisyys, sitten Neuvostoliiton valloitus
1991 — Itsenäisyys palautetaan

2.2 Kultakausi — Kuningatar Tamara

Georgian historia huipentuu 1100–1200-luvun kultakauteen. Kuningas Davit IV 'Rakentaja' yhdisti Georgian, ajoi pois seldžukkiturkkilaiset ja teki maasta alueellisen suurvallan. Hänen lapsenlapsensa Tamara (hallitsi 1184–1213) oli kuningatar, jota pidetään Georgian historian suurimpana johtajana.

Tamaran aikana Georgia ulotti vaikutuksensa koko Kaukasiaan, Anatoliaan ja Persiaan. Kulttuuri, arkkitehtuuri ja runous kukoistivat. Runoilija Shota Rustaveli kirjoitti tuona aikana Georgian kansalliseepos Ritarin tiikerinnahassa, jota pidetään yhtenä Kaukasian kirjallisuuden suurteoksista.

"Tamara on meille kuin Napoleon Ranskalle — mutta ihmisläheisempi ja rakastetumpi." — Georgialainen historioitsija

2.3 Venäjän vallan aika 1801–1991

Vuonna 1801 Venäjän keisari Aleksanteri I liitti Georgian Venäjän imperiumiin — aluksi lupauksin suojeluksesta Persiaa ja Ottomaaneja vastaan. Pian kävi selväksi, että Georgian kulttuuri, kieli ja autonomia olivat uhattuna.

Neuvostoliiton aikana (1921–1991) Georgia koki sekä massiivista modernisaatiota että brutaalia tukahduttamista. Stalinin — itse georgialainen syntyperänsä puolesta — aikana georgialainen intelligentsia kärsi vakavista puhdistuksista. Samalla rakennettiin tehtaat, yliopistot ja infrastruktuuri.

Georgian SSR:ssä säilyi kuitenkin vahva kansallinen identiteetti. Kieli, kirkko ja kulttuuri pysyivät elossa maanalaisesti ja puolivirallisesti. Kun Neuvostoliitto alkoi horjua 1980-luvulla, Georgian kansallinen herääminen oli nopeaa ja voimakasta.

LUKU 3

VAPAUTUMINEN NEUVOSTOLIITOSTA

3.1 Tiepolnjuk 9. huhtikuuta 1989

Georgian itsenäisyysliike kiihtyi 1980-luvun lopulla. Vuonna 1989 Tbilisissa järjestettiin massiivinen mielenosoitus, johon osallistui kymmeniä tuhansia ihmisiä. Neuvostoliiton armeija hajotti väkijoukon väkivaltaisesti — 20 ihmistä kuoli, satoja loukkaantui. Päivämäärä, 9. huhtikuuta, on edelleen Georgian kansallinen surupäivä ja itsenäisyyden symboli.

Tapahtuma kiihdytti itsenäisyysliikettä dramaattisesti. Zviad Gamsakhurdia nousi kansallisjohtajaksi, ja vuoden 1990 vapaissa vaaleissa hänen puolueensa voitti ylivoimaisesti.

3.2 Itsenäisyysjulistus 1991

Georgia julisti itsenäisyytensä 9. huhtikuuta 1991 — symbolisesti samana päivänä kuin 1989 verilöyly. Se oli yksi ensimmäisistä Neuvostoliiton tasavalloista, joka irtautui. Kansanäänestys oli selvä: 98,9 % äänesti itsenäisyyden puolesta.

Mutta vapaus toi mukanaan kaaosin. Gamsakhurdia osoittautui autoritaariseksi ja epävakaaksi johtajaksi. Sisällissota ja vallankaappaus seurasivat. Georgian ensimmäiset itsenäisyysvuodet olivat sekasortoa: sähköt katkoilla, ruokapula, aseet kaduilla.

Vapautumisen avainhetket
1989 — Tiepolnjuk-verilöyly: 20 kuollutta, Georgian herätys
1990 — Ensimmäiset vapaat vaalit, Gamsakhurdia voittaa
1991 — Itsenäisyysjulistus 9. huhtikuuta
1991–1992 — Sisällissota, Gamsakhurdia syöstään vallasta
1992 — Eduard Shevardnadze palaa, järjestys osittain palautuu
1991–1993 — Abhaasian ja Etelä-Ossetian sodat alkavat
2003 — Ruusuvallankumous: Shevardnadze erotetaan rauhallisesti

LUKU 4

ITSENÄISYYDEN AIKA

NOUSU, KRIISIT JA SELVIYTYMINEN

4.1 1990-luvun kaaos

Georgian 1990-luku oli äärimmäisen vaikea. Maa menetti hallintansa Abhaasian (länsirannikolla) ja Etelä-Ossetian (pohjoisessa) alueista, joissa venäläistuetut separatistit julistivat itsenäisyytensä. Yli 250 000 georgialaista pakeni kodeistaan — yksi Euroopan suurimmista pakolaiskriiseistä.

Talous romahti. Elektrikkiä oli joskus vain muutama tunti päivässä. Rikollisuus rehotti. Mafiatyyppinen valtajärjestelmä hallitsi kaupunkeja. Eduard Shevardnadze — Neuvostoliiton entinen ulkoministeri — piti maata kasassa lahjusten ja kompromissien avulla.

4.2 Ruusuvallankumous 2003

Vuoden 2003 vaalien jälkeen tuli ilmi massiivinen vaalivilppi. Nuoret kaupunkilaiset — inspiroituneina Serbian Otpor-liikkeestä — organisoituivat. Mihin Mikheil Saakashvili johti parlamenttiin mielenosoittajajoukon käsissään ruusut. Shevardnadze erosi rauhallisesti. Historiaan se meni Ruusuvallankumouksena.

Saakashvili toi radikaalin uudistusaallon. Poliisi uudistettiin täysin — korruptio poistettiin rankaisemalla ankarasti, uudet nuoret poliisit saivat länsimaisia palkkoja ja modernit autot. Tbilisi muuttui silminnähden. Infrastruktuuri parani, bürokratia väheni, investoinnit kasvoivat.

Mutta Saakashvili osoittautui myös autoritaariseksi. Lehdistönvapaus kärsi, vastustajia painostettiin. Ja vuonna 2008 hän teki kohtalokkaan virheen.

4.3 Sodan kesä 2008

Elokuussa 2008 Georgian armeija hyökkäsi Etelä-Ossetiaan yrittäen palauttaa alueen hallintaansa. Venäjä vastasi täysimittaisella invaasiolla — venäläiset panssarivaunut etenivät Goriin, alle 80 kilometrin päähän Tbilisistä.

Viiden päivän sota päättyi georgialaisille nöyryyttävästi. Venäjä tunnusti Abhaasian ja Etelä-Ossetian itsenäisiksi — ainoa maa maailmassa, jonka se teki niin (muutamaa pienvaltaa lukuun ottamatta). Noin 20 000 georgialaista joutui jälleen pakolaisia.

Sota opetti Georgialle: länsi ei tule auttamaan sotilasvoimin. Mutta se vahvisti myös georgialaisissa EU- ja NATO-haaveiden tärkeyttä tulevaisuuden suojana.

4.4 Georgian unelma ja nykyaika

Vuodesta 2012 valtaa on pitänyt Georgian Unelma -puolue, jonka perustajana on miljardööri Bidzina Ivanishvili — mies joka teki omaisuutensa Venäjällä 1990-luvulla. Puolue on julistanut eurooppalaista suuntausta, mutta käytännössä suhteet Venäjään ovat olleet monitulkintaiset.

Taloudelliset uudistukset ovat jatkuneet. Tbilisi on kasvanut modernin kaupunkielämän keskukseksi. Turismi on räjähtänyt. Mutta politiikka on jännittynyt, demokratia hauras, ja Venäjän varjo leijuu aina.

OSA 2

POLITIIKKA JA MAAILMA

Geopoliittinen asema, EU-pyrkimykset ja Venäjä — Luvut 5–7

LUKU 5

PYRKIMYKSET EU:HUN JA NATOON

LÄNSI-INTEGRAATION PITKÄ TIE

5.1 EU-kandidaattistatus 2023

Vuoden 2022 alussa — pian Venäjän Ukrainan hyökkäyksen jälkeen — Georgia haki EU-jäsenyyttä yhdessä Ukrainan ja Moldovan kanssa. Ukraina ja Moldova saivat kandidaattistatuksen vuonna 2022. Georgia sai sen myöhemmin, joulukuussa 2023.

Tämä on historiallinen askel. Mutta se ei tarkoita, että jäsenyys olisi lähellä. EU on asettanut Georgialle tiukat ehdot: demokratian vahvistaminen, lehdistönvapaus, oikeusvaltioperiaate, korruption kitkeminen. Monet näistä ovat edelleen kesken.

Georgian perustuslaki kieltää EU:hun tai NATOon pyrkimisestä luopumisen — se on kirjattu lakiin. Kansan tuki EU-jäsenyydelle on vahvaa: kyselytutkimusten mukaan 70–80 % kansalaisista kannattaa integraatiota länteen.

5.2 NATO-pyrkimykset

Georgian NATO-jäsenhakemuksella on traaginen historia. Vuoden 2008 Bukarestin huippukokouksessa Saksa ja Ranska estivät Georgian ja Ukrainan MAP-prosessin (Membership Action Plan) aloittamisen — pelätessään Venäjän reaktiota. Muutama kuukausi myöhemmin Venäjä hyökkäsi Georgiaan.

Tänä päivänä Georgia ei ole NATO-jäsen eikä sillä ole virallista jäsenhakemusta aktiivisessa prosessissa. Venäjän läsnäolo Georgian maaperällä (Abhaasia ja Etelä-Ossetia) tekee jäsenyydestä NATO:n artikkelin 5 kannalta monimutkaiseksi.

Käytännössä: Georgia on lähellä länttä arvoiltaan ja haaveiltaan, mutta geopoliittisesti se on edelleen Venäjän naapuruston paineen alla.

Georgian länsi-integraation tila 2024
✓ EU-kandidaattistatus myönnetty joulukuussa 2023
✓ Viisumivapaus Schengen-alueelle (lyhyet matkat)
✓ Assosiaatiosopimus EU:n kanssa voimassa 2016 lähtien
✓ DCFTA (syvä vapaakauppasopimus) EU:n kanssa
✗ NATO-jäsenyys — ei aktiivisessa prosessissa
✗ EU-jäsenyysneuvotteluja ei aloitettu (2024 lopussa tilanne huonontunut)
⚠️ Demokratiakehitys heikentynyt 2023–2024

LUKU 6

VALTAA PITÄVIEN TILANNE NYT

POLITIIKAN JÄNNITYKSET 2024–2025

6.1 Georgian Unelma — oligarkin puolue

Georgia on muodollisesti parlamentaarinen demokratia. Käytännössä maa on pitkälti yhden miehen — Bidzina Ivanishvilin — varjovallan alla. Ivanishvili on miljardööri, joka teki omaisuutensa Venäjällä 1990-luvulla, palasi Georgiaan, perusti puolueen vuonna 2012 ja on sen jälkeen pyörittänyt maan politiikkaa suoraan tai kulisseissa.

Ivanishvilin oman omaisuuden arvioidaan olevan yli 5 miljardia dollaria — enemmän kuin koko Georgian valtion budjetti. Kriitikot kutsuvat Georgiaa oligarkkivaltioksi, jossa muodolliset demokratian rakenteet ovat olemassa, mutta todellinen valta on keskittynyt.

6.2 Vuoden 2024 vaalit ja kriisi

Lokakuun 2024 parlamenttivaaleissa Georgian Unelma julisti voittonsa — mutta oppositio ja länsimaiset tarkkailijat kyseenalaistivat tuloksen. Massiiviset mielenosoitukset seurasivat kuukausia vaaleista. Presidentti Salome Zourabichvili — joka oli äänestänyt oppositiota — kieltäytyi tunnustamasta vaalitulosta.

Hallitus vei parlamenttiin 'ulkomaisiin agentteihin' liittyvän lain, joka vaatii ulkomaisella rahoituksella toimivia järjestöjä rekisteröitymään 'ulkomaisiksi agenteiksi'. EU ja länsi kritisoivat lakia rajusti — se muistuttaa Venäjän vastaavaa lakia, jolla Kreml on tukahuttanut kansalaisyhteiskunnan.

Loppuvuodesta 2024 hallitus ilmoitti jäädyttävänsä EU-neuvottelut vuoteen 2028. Uudet, laajat mielenosoitukset räjähtivät Tbilisissa. Poliisi hajotti ne väkivaltaisesti. Länsi tuomitsi, pakotteet nousivat puheenaiheeksi.

"Tbilisin kadut ovat täynnä nuoria, jotka haluavat Eurooppaan. Hallinto haluaa muualle. Tämä ristiriita on Georgian nykyinen draama."

6.3 Mitä tämä tarkoittaa matkailijalle tai muuttajalle?

Poliittinen tilanne on jännittyneempi kuin vuosiin. Mielenosoituksia järjestetään säännöllisesti, poliisi on liikkeellä. Tbilisi ei kuitenkaan ole vaarallinen — mielenosoitukset pysyvät yleensä tietyillä alueilla (Rustavelin avenuen ympärillä).

Suomalainen matkailija tai muuttaja ei ole poliittisten levottomuuksien kohde. Arki jatkuu normaalina. Ravintoloissa syödään, kaupat ovat auki, ihmiset hymyilevät. Poliittinen kriisi on reaalinen, mutta se ei häiritse tavallista elämää dramaattisesti.

LUKU 7

SUHTAUTUMINEN VENÄJÄÄN. JÄÄTYNYT KONFLIKTI JA ARJEN TODELLISUUS

7.1 Kaksi miehitettyä aluetta

Venäjä miehittää tällä hetkellä noin 20 % Georgian kansainvälisesti tunnustetuista alueista: Abhaasian (länsirannikon alue, noin 8 700 km²) ja Etelä-Ossetian (noin 3 900 km²). Yhteensä noin 400 000 ihmistä on paennut näiltä alueilta vuosien 1991–2008 konfliktien seurauksena.

Venäjän sotilaat ovat edelleen paikalla. Niin kutsuttu 'rajalinja' kulkee vain 40 kilometriä Tbilisistä pohjoiseen — näkyvässä etäisyydessä pääkaupungista. Keltaiset varoituskyltit tienvarressa muistuttavat: 'Occupation line ahead'.

7.2 Väestön suhtautuminen

Kyselytutkimukset kertovat selkeän tarinan: georgialainen kansa vastustaa Venäjää laajasti. Gallupien mukaan noin 70–80 % pitää Venäjää uhkana. Nuoremmissa ikäluokissa luku on vielä korkeampi.

Silti käytännön elämässä tilanne on monisyisempi. Osa georgialaisten liikemiesten kaupasta kulkee Venäjän kautta. Venäläisturistit toivat ennen sotaa merkittäviä tuloja. Maan poliittinen johto on toiminut ambivalentisti — sanoin läntinen, teoin sovitteleva Venäjän kanssa.

Ukrainan sota vuodesta 2022 on kiihdyttänyt tunteita. Monet georgialaiset tuntevat Ukrainan kohtalon omakseen. Tbilisiin muutti merkittävä joukko venäläisiä, jotka pakenevat omaa hallitustaan — tämä on synnyttänyt mielenkiintoisen sosiaalisen dynamiikan.

Venäjä-Georgian suhteen faktat 2024
20% Georgian alueista Venäjän miehityksessä
~400 000 sisäistä pakolaista 1990-luvulta lähtien
Suorat lentoyhteydet Venäjälle palautettiin 2023 (kiistanalainen päätös)
~100 000 venäläistä muuttanut Georgiaan Ukrainan sodan jälkeen
Georgia ei liittynyt läntisiin Venäjä-pakotteisiin
Georgia äänesti YK:ssa Venäjää vastaan — periaatteellinen tuki Ukrainalle
Suorat investoinnit ja kauppa Venäjän kanssa: laskussa

OSA 3

MAA, LUONTO JA KULTTUURI

Kauneutta, viiniä ja elämisen taidetta — Luvut 8–11

LUKU 8

KAUNIS MAA

LUONTO, VUORISTOT JA MERIRANNAT

8.1 Maantiede — pienessä tilassa kaikki

Georgia on maantieteellisesti poikkeuksellinen maa. Sen pienellä alueella on lähes kaikki klimatyypit: luminen alppimainen vuoristo pohjoisessa (Kaukasus-vuoristo, jonka huiput yltävät yli 5 000 metriin), subtrooppiset kosteikot lännessä, kuivat steppimaisemat etelässä ja rehevät laaksot kaikkialla välissä.

Pohjoinen Georgia on yksi Euroopan vaikuttavimmista vuoristomaisemista. Svaneti-alue — erityisesti Mestia-kaupunki ja Ushguli-kylä — kuuluvat UNESCOn maailmanperintökohteisiin. Ushguli on Euroopan korkeimpia pysyvästi asuttuja kyliä (2 200 metriä). Muinaisia torneja, lumisia vuoria, jokivarsia. Henkeäsalpaavaa.

Kakheti-alue idässä on Georgian viinimaa — laakso jossa kasvaa rypäleitä niin kauan kuin muisti ulottuu. Kazbegi pohjoisessa on vaellusparatiisi. Batumi lännessä on Mustanmeren rannalla — lämmin, rehevä ja eksoottinen.

✦ Korkein huippu: Shkhara 5 201 m (Kaukasus)
✦ Rannikko: Mustameri 310 km
✦ Suurimmat joet: Mtkvari (Kura), Rioni
✦ UNESCO-kohteet: Mtskheta, Bagrati-katedraali, Svaneti
✦ Kansallispuistot: Borjomi-Kharagauli, Kazbegi, Vashlovani
✦ Luolasto: Prometheus-luola Kutaisin lähellä — yksi Georgian upeinista
✦ Hiihtoalueet: Gudauri (kansainvälinen), Bakuriani, Mestia

8.2 Ilmasto

Tbilisillä on mantereinen ilmasto: kuumat kesät (heinäkuussa keskimäärin 28–32°C, helleaallot yli 40°C) ja kylmät talvet (tammikuussa usein 0 – -5°C, lumi mahdollinen). Syksy on upea — lämmin, aurinkoinen ja viinisatoa täynnä.

Batumi lännessä on täysin erilainen: subtrooppinen, kostea, runsassateinen. Se on Mustanmeren lomakohde, mutta kosteutta on runsaasti. Vuoristossa talvet ovat arktisia, kesät viileitä ja aurinkoisia.

Paras aika matkustaa Tbilisiin on toukokuu–kesäkuu tai syyskuu–lokakuu — lämmin mutta ei polttavan kuuma.

LUKU 9

GEORGIAN VIINIT

MAILMAN VANHIN VIINIPERINNE

9.1. 8000 vuotta viiniä

Georgia on todistettavasti viininvalmistuksen synnyinmaa. Arkeologit ovat löytäneet kvevri-keramiikkasäiliöitä — suurikokoisia saviruukkuja, joissa viini käy ja kypsyy — noin 8 000 vuoden takaa Georgiaan Shulaveri-Shomutepe-kulttuurista. Tämä tekee Georgian viinistä vähintään 3 000 vuotta vanhempaa kuin Ranskan tai Italian viiniperinteet.

Maailman vanhin viininvalmistusmenetelmä, kvevri-tekniikka, on elossa edelleen. Suuri saviastia kaivetaan maan alle, viinirypäleet — usein kuorineen ja siemenineen — laitetaan sisään, ja annetaan luonnollisen käymisen tapahtua. Tuloksena on oranssi viini (white wine made like red), joka on maanläheinen, tanniininen ja täysin ainutlaatuinen.

"Georgialainen viini ei ole vain juoma. Se on rukous, traditio ja yhteys esivanhempiin." — Kakhetian viininviljelijä

9.2 Rypälelajikkeet ja alueet

Georgialla on yli 500 alkuperäistä rypälelajiketta — enemmän kuin millään muulla niin pienellä alueella maailmassa. Kuuluisimmat ovat:

🍇 Rkatsiteli — vanhin ja laajimmin viljeltylajike, tekee kuivia valkoviinejä
🍇 Saperavi — Georgian tärkein punaviinilajike, tumma ja tanniininen
🍇 Mtsvane — aromatinen valkoinen, usein Rkatsitelin sekoituksena
🍇 Chinuri — kevyt punainen, sparklingsoveltuu
🍇 Kisi — harvinainen valkoinen, nouseva tähti luonnonviinimaailmassa
🍇 Tsolikouri — läntisen Georgian tärkein valkolajike
Pääalueet: Kakheti (idässä, 80% tuotannosta), Kartli, Racha, Imeretia, Adjara

9.3 Luonnonviini ja kansainvälinen tunnustus

Georgia on luonnonviiniliikkeen mekka. Kvevri-viinit — joita valmistetaan ilman lisäaineita, teollisia hiivoja tai rikkidioksidia — ovat saavuttaneet kulttiaseman Euroopan sommelier-piireissä. Ranskalaiset, italialaiset ja pohjoismaiset viiniharrastajat tekevät erikoismatkoja Kakhetian viinitarhoille.

Tbilisissa on kymmeniä erinomaisia viinikauppoja ja vinotekkejä. Hinta-laatu-suhde on häkellyttävä: erinomainen pullo georgialaista kvevri-viiniä maksaa 8–20 euroa, kun vastaavan lainen eurooppalainen luonnonviini maksaisi 25–50 euroa.

Georgian viini on löydettävissä jo Suomessakin Alkosta — mutta Georgiassa se on aivan eri kokemus.

LUKU 10

GEORGIALAINEN RUOKAKULTTUURI

SIELU LAUTASELLA

10.1 Supra — juhla-ateria

Georgialaisessa kulttuurissa ruoka on enemmän kuin ravintoa — se on sosiaalinen rituaali, rakkauden ilmaisu ja kulttuurin ydin. Supra on perinteinen juhlalounas tai -illallinen, jossa pöytä on katettu kymmenillä, jopa sadoilla ruokalajeilla. Se voi kestää useita tunteja.

Tamada — juhlien johtaja — pitää maljapuheita järjestyksessä. Ensin maljapuhe Jumalalle, sitten isäntäväelle, sitten vieraille, sitten menehtyneille, sitten maalle — jokainen maljakierros on pieni kertomus elämästä. Juodaan viinistä, ei pikkaruudesta, vaan sarvesta tai isoista kupillisista.

10.2 Georgialaisen keittiön klassikot

Georgialainen ruoka on yksi Kaukasian rikkaimmista — vaikutteita Turkista, Persiasta, Venäjältä, mutta ennen kaikkea täysin omaa. Keskeisiä makuja ovat saksanpähkinä, granaattiomena, korianteri, suneli-mausteseos ja khmeli-suneli.

Georgian keittiön must-eat -lista
🥟 Khinkali — suuret, mehukkaat taikinalihapussit. Georgia's answer to soup dumplings.
🧀 Khachapuri — juustoleipä, joka vaihtelee alueittain (Adjara = muna+voi päällä)
🍆 Badrijani nigvzit — munakoisoviipaleet saksanpähkinätäytteellä
🥗 Pkhali — puristettuja vihannessalaatteja saksanpähkinäkastikkeella
🍗 Mtsvadi — georgialaistyylinen grilliliha (kebab mutta parempi)
🍲 Chakhokhbili — kana tomaattikastikkeessa yrteillä
🥣 Lobiani — papupiirakka
🍛 Ojakhuri — paistettua lihaa ja perunoita sipulilla
🍮 Churchkhela — viinirypälemehulla päällystetyt pähkinäketjut (Georgian snickers)

10.3 Ruoan hinnat

Ruoka on Georgiassa erittäin halpaa länsieurooppalaiseen standardiin verrattuna. Tbilisissa voi syödä täyttävän lounaan paikallisessa ravintolassa 4–8 eurolla. Hyvässä bistro-ravintolassa illallinen kahdelle viineineen on tyypillisesti 25–45 euroa. Turistialueilla hinnat voivat olla korkeampia, mutta silti halvemmat kuin Helsingissä.

Kauppatoreilta ja paikallisista ruokakaupoista vihannekset, hedelmät, juusto ja liha ovat todella halpoja. Sesongin tomaatit maksavat kesällä muutaman sentin per kilo. Kotiruoka on vieläkin edullisempaa.

LUKU 11

KIELI, KIRJAIMISTO JA IDENTITEETTI MAAILMAN UNIIKEIMMISTA KIELISTÄ

11.1 Georgian kieli

Georgian kieli on yksi maailman ainutlaatuisimmista. Se kuuluu kartvelikielten perheeseen — kieliryhmään, jolla ei ole sukua minkään muun maailman kieliryhmän kanssa. Se ei ole indo-eurooppalainen, ei semittiläinen, ei turkkilainen. Se on ainutlaatuinen.

Georgian kielioppi on monimutkainen: verbisysteemi on erityisen haastava, sillä yksittäinen verbi voi sisältää informaation tekijästä, kohteesta, aikamuodosta ja aspektista samanaikaisesti. Puhua georgiaa on opiskeltava vuosia.

11.2 Mkhedruli — kirjaimisto

Georgian kirjaimisto, Mkhedruli, on yksi maailman kauneimmista — pyöreät, kukoistavat kirjaimet jotka muistuttavat enemmän taidetta kuin tekstiä. Se on kehitetty 400-luvulla jKr., ja siinä on 33 kirjainta.

Georgialla on historiansa aikana ollut kolme eri kirjaimistoa — Asomtavruli (liturginen), Nuskhuri (kirjoitettu) ja Mkhedruli (nykyinen). Kaikki kolme ovat edelleen käytössä tietyissä konteksteissa, erityisesti kirkossa.

Kirjaimisto on UNESCO:n aineettoman kulttuuriperinnön listalla. Nähdessäsi Georgian tekstin katukyltissä tai ravintolan menussa, pysähdy hetkeksi — katselet historiaa.

Georgia Georgian kielestä
Kieliperhe: Kartvelikielet (ei sukua muille kieliperheille)
Puhujia: ~4 miljoonaa äidinkielenä
Kirjaimisto: Mkhedruli, 33 kirjainta
Ensimmäiset kirjalliset lähteet: 400-luku jKr.
Vanhin kirjallisuus: Shota Rustavelin eepos 1100-luvulta
Sanasto: Akhali tseli = Uusi vuosi, Gmadlobt = Kiitos, Gamarjoba = Hei

11.3 Englannin kielen taito

Englannin kielen taitotaso vaihtelee sukupolvittain. Vanhempi sukupolvi (yli 45-vuotiaat) puhuu usein venäjää toisena kielenään, englantia vähän. Keski-ikäiset (30–45) voivat puhua kohtuullista englantia.

Nuoret georgialaiset — erityisesti kaupunkilaiset, opiskelijat ja palvelualan työntekijät Tbilisissa — puhuvat usein varsin hyvää englantia. Turistialueilla (ravintolat, hotellit, Airbnb-isännät) englanti toimii yleensä hyvin. Taksikuskit puhuvat vaihtelevasti; Bolt-sovellus ratkaisee kommunikaatiohaasteet.

Kansainvälisenä muuttajana Tbilisissa pärjää erittäin hyvin englannilla. Expat-yhteisö on kasvanut, ja englanninkielistä toimintaa on paljon. Georgian kielen opiskelu on kuitenkin avain syvempiin kontakteihin ja paikalliseen kulttuuriin.

OSA 4

TBILISI — KAUPUNKI JOKA YLLÄTTÄÄ

Pääkaupungin elämä, ravintolat ja autoilukulttuuri — Luvut 12–14

LUKU 12

TBILISI. - KAUNIS JA KAOOTTINEN PÄÄKAUPUNKI

12.1 Kaupunki jolla on sielu

Tbilisi perustettiin 400-luvulla jKr. — legendan mukaan kuningas Vakhtang I Gorgasali löysi alueen fasaanin metsästysretkellä, kun fasaani putosi kuumaan lähteeseen ja parantui. 'Tbili' tarkoittaa georgiaksi lämmin — nimetty kaupunki kuumien lähteiden mukaan.

Tbilisi on kaupunki, jolla on kerroksellisuus. Vanhakaupunki (Kala) on labyrinttinen verkko kapeita kujia, puu-balkonia, Pärsia-aikaisia kylpylöitä ja ortodoksikirkkoja. Narikalan linnoitus katsoo kaupunkia kukkulalta. Alla virtaa Mtkvari-joki. Kauempana modernit pilvenpiirtäjät ja Peace Bridge — metallirakenne joka ylittää joen futuristisesti.

Rustavelin bulevardi on Georgian Champs-Élysées: leveä, puiden reunustama kävelykatu, jonka varrella on teatteri, ooppera, galleria, kahvilat ja boutique-kaupat. Illalla valot syttyvät ja kaupunki herää.

12.2 Kaupunginosat — missä asua.

Tbilisi jakautuu useaan erityyliseen kaupunginosaan:

Tbilisin kaupunginosat — lyhyt opas
Vanhakaupunki (Kala) — Historiallisin, turistisin, kalliimpi asuminen. Kaunis.
Mtatsminda — Kukkulalla, hienot näköalat, rauhallisin. Kansainväliset perheet.
Vake — Upea puistoalue, kallein kaupunginosa. Diplomaatit ja rikkaat paikalliset.
Saburtalo — Iso, moderni, palvelut lähellä. Hyvä hintalaatu, suosii perheitä.
Isani/Samgori — Itäisempi, halvempi, vähemmän turisteja. Aito georgialainen arki.
Didube — Sekalainen, halvat hinnat, lähellä linja-autoasemaa. Paikallinen tunnelma.
Rustavi — Erillinen teollisuuskaupunki 30 km Tbilisistä. Ei expat-suosiossa.

12.3 Liikkuminen kaupungissa

Tbilisi on erinomaisesti liikennöity paikkaan nähden. Metro on nopea, halpa (0,50 € matka) ja toimii hyvin. Bussilinjoja on paljon. Bolt (rideshare-sovellus) toimii erinomaisesti ja on todella halpa: tyypillinen kaupunkiluokkamatka 3–6 km maksaa 2–4 euroa.

Kävely sopii vanhakaupunkiin ja Rustavelin alueelle. Tbilisi on mäkinen kaupunki — erityisesti vanhakaupungissa jalat vievät ylös-alas koko ajan. Hyvä liikuntasuoritus päivittäin.

Auto on hyödyllinen, mutta ei välttämätön kaupunkiasujalle. Parkkipaikat ovat rajallisia vanhoissa osissa. Liikenneruuhkat ovat Tbilisin arki-ilta-ongelma.

LUKU 13

OSTOSKESKUKSET, RAVINTOLAT JA ARJEN LUKSUS

TBILISIN MODERNI ELÄMÄ

13.1 Uudet ostoskeskukset

Tbilisi on kokenut kaupallisen vallankumouksen viimeisen kymmenen vuoden aikana. Modernit, suuret ostoskeskukset ovat muuttaneet kaupungin kuvaa dramaattisesti.

East Point ja East Center sijaitsevat kaupungin itäosissa — moderneja, isoja kauppakeskuksia kansainvälisillä brändeillä, elokuvateattereilla ja ruokahalleilla. Galleria Tbilisi Rustavelin lähellä on elegantimpi, high-end -kohteiden ostoskeskus kaupungin sydämessä. Tbilisi Mall on suuri, perhekeskeinen ostoskeskus läntisessä Tbilisissa.

Kaikissa löydät tutut kansainväliset brändit: Zara, H&M, Mango, Nike, Adidas. Elektroniikkakaupat, apteekit, supermarketit. Lyhyt: kaikkea on saatavilla, mitä länsieurooppalainen tarvitsee.

Ostoskeskukset Tbilisissa
East Center — Iso, moderni, itäinen Tbilisi. Hypermarket + kansainväliset brändit.
Galleria Tbilisi — Rustavelin varrella, premium-taso, paras sijainti.
Tbilisi Mall — Länsi-Tbilisi, perhekeskeinen, iso. Elokuvateatteri.
Karvasla — Vanhan arkkitehtuurin sisällä moderni market, Vanhakaupunki.
Goodwill Hypermarket — Supermarketit, erinomainen valikoima.

13.2 Ravintolat — parempia kuin odottaa

Tbilisin ravintolamaailma on räjähtänyt viimeisen kymmenen vuoden aikana. Kaupungista löytyy nyt huipputason ravintoloita, jotka pärjäisivät helposti Euroopan pääkaupungeissa — mutta ovat hinnaltaan murto-osa.

Vanhakaupunki on täynnä pieniä, tunnelmallisia ravintoloita, joissa voit syödä perinteistä georgialaista ruokaa kauniilla puuterasseilla. Vaken kaupunginosassa on trendikäs bistro- ja

kokkiilmiö: nuoret georgialaiset kokit palaavat Euroopasta ja avaavat omia ravintoloita tuoden mukanaan moderne tekniikat ja paikalliset raaka-aineet.

Hintahaitari on laaja: paikallinen khinkali-ravintola 5–8 € per henkilö, trendikäs fine-dining illallinen 40–80 € per henkilö viineineen. Jälkimmäinen olisi Helsingissä 150–200 €.

13.3 Kahvilat ja leivonnaiset

Georgialaisilla on intohimoinen suhde leivontaan. Kaupungissa on satoja pieniä leipomoita, joissa tuoretta churchkhelaa, tonien-leivänpaloja ja herkullisia pastaleipomuksia myydään aamuvarhaisesta iltaan.

Kahvilakulttuuri on kehittynyt nopeasti. Tbilisissa on nyt erinomaisia specialty-kahviloita, joissa barista tietää mitä tekee. Flat white tai pour-over maksaa yleensä 2–3 euroa. Lisäksi vanhempi kulttuuri suosii pieniä teesalonkeja, jossa saa georgialaista teetä Racha-alueelta.

Pienyrityskultuuri on elävä: perheleipomot, kotitekoisia herkuja myyvät myyjät torilla, kotiruokaravintolat joita äiti pyörittää olohuoneessaan. Tämä inhimillinen mittakaava on yksi Tbilisin parhaista puolista.

LUKU 14

AUTOILUKULTTUURI

STATUSAUTO GEORGIAN KADUILLA

14.1 Miksi niin hieno autokanta?

Yksi asia joka yllättää lähes jokaisen Tbilisiin saapuvan: kaduilla ajavat autot. Odottaisi kehittyvässä maassa näkevänsä vanhoja, ruosteisia autoja — ja niitäkin näkee. Mutta ennen kaikkea näkee uusia, isoja, kalliita SUV-autoja. Lexuksia, Toyotoja, BMW:tä, Mercedes-Benz, Porscheja. Tbilisi näyttää autojen suhteen jossain paikoin vauraammalta kuin Helsinki.

Mistä tämä johtuu? Syitä on useita:

- Verorakenne: Georgia on historiallisesti pitänyt autojen maahantuontiverot matalina. Rekisteröinti on halvempaa kuin monessa EU-maassa.
- Transit-maa: Georgia on perinteisesti ollut autojen kauttakulkumaa — autoja tuodaan USA:sta, Japanista, Koreasta, myydään eteenpäin Keski-Aasiaan.
- Liisin-kulttuuri: Pankkilainaa ja leasingia on hyvin saatavilla pienilläkin tuloilla. Perhe voi lainata 20 000 GEL ja ostaa ison SUV:n.
- Statussymboli: Auto on Georgiassa selvä statussymboli. Menestyminen näytetään autolla.
- Infrastruktuuri: Tbilisillä ei ole riittävää joukkoliikennettä kaupungin laitamille — auto on käytännön tarve.

14.2 Auto statussymbolina

Georgialainen kulttuuri on perinteisesti arvottanut näkyvää vaurautta. Talo, pöytä täynnä ruokaa, auto — nämä ovat merkkejä siitä, että perhe on menestynyt. Auto ei ole vain kulkuneuvo, se on julinen ilmaisu asemasta.

Isot, tummat SUV:t ovat erityisen suosittuja — ne sopivat myös maan huonokuntoisiin teihin, joten käytännölliset ja statusmotiivit yhdistyvät. Tbilisiläinen ruuhka-aika on lähes täynnä uusia Toyota Land Cruisereita, Lexus GX:iä ja Mitsubishi Outlander-malleja.

Nuorempi sukupolvi on alkanut kyseenalaistaa tätä kulttuuria. Nuori urbaani tbilisiläinen saattaa valita skooterin tai pyörän, tai käyttää Bolt-taksia — se on halvempaa ja käytännöllisempää ruuhkaisessa kaupungissa.

✦ Georgialaiset suosikkiautomerkit: Toyota, Lexus, Hyundai, Kia, BMW
✦ Suosituin automalli: Toyota Land Cruiser Prado
✦ Tuontiauto USA:sta: yleistä — amerikkalaiset autot halvempia
✦ Liikennekulttuuri: aggressiivinen, varovaisuus tarpeen

✦ **Ruuhka-ajat: aamulla 8–10, illalla 17–20 pahimmat**
✦ **Parkkiongelma: kasvava haaste erityisesti vanhakaupungissa**

OSA 5

MUUTTAJAN OPAS

Hinnat, verot, viisumit ja iso kysymys — Luvut 15–20

LUKU 15

HALVAT HINNAT JA ELÄMISEN KUSTANNUKSET. MITÄ RAHOILLASI SAA?

15.1 Elinkustannusvertailu

Georgia — erityisesti Tbilisi — on merkittävästi halvempi kuin Länsi-Eurooppa. Numbeo-vertailusivuston mukaan eläminen Tbilisissa on noin 60–70 % halvempaa kuin Helsingissä kokonaisuudessaan. Tämä on dramaattinen ero.

RUOKA:
✦ **Lounas paikallisessa ravintolassa: 4–7 €**
✦ **Illallinen kahdelle viineineen hyvässä ravintolassa: 30–50 €**
✦ **Kahvi: 1.50–2.50 €**
✦ **Ruokaostokset (yksin/viikko): 30–50 €**
ASUMINEN (kuukausi, Tbilisi):
✦ **Yksiö vanhakaupungissa: 400–700 €/kk**
✦ **2 mh asunto Vakessa/Saburtalo: 500–900 €/kk**
✦ **3 mh asunto perheelle: 700–1400 €/kk**
LIIKKUMINEN:
✦ **Metro/bussi: 0.50 € per matka**
✦ **Bolt (taksi 5 km): 2–4 €**
✦ **Bensiini: ~0.90–1.00 €/litra**
VAPAA-AIKA:
✦ **Elokuvalippu: 4–6 €**
✦ **Kuntosali/kk: 15–30 €**
✦ **Hiustenleikkaus: 8–15 €**

15.2 VAT vain 18 %

Georgian arvonlisäveroprosentti on 18 % — merkittävästi alhaisempi kuin Suomen 24 % tai useimpien EU-maiden 20–25 %. Tämä näkyy hinnoissa erityisesti palveluissa ja tuotteissa, joissa VAT on iso osa hinnasta.

Lisäksi monet pienet liiketoimet käyvät käteisellä tai paikallisen markkinatalouden kautta, jolloin verotaakka on käytännössä vielä pienempi. Talouskasvu on ollut nopeaa — maailmanpankki pitää Georgiaa yhtenä onnistuneimmista talousreformitarinoista.

LUKU 16

VEROT, PANKIT JA YRITTÄJYYS YRITTÄJÄN PARATIISI?

16.1 Verorakenne — yksi Euroopan kevyimmistä

Georgia on yrittäjälle yksi houkuttelevimmista maista Euroopassa. Veroprosentit ovat matalat ja byrokratia vähäinen:

Georgian verorakenne 2024
Henkilökohtainen tulovero: 20% (flat tax)
Yhteisövero: 15% (maksetaan vain voitonjaoissa — ei liiketuotosta)
VAT: 18%
Sosiaaliturvamaksut: 0% (työnantaja), 2% (työntekijä eläkkeeseen)
Pienyrittäjän status: Alle 500 000 GEL (~180 000 €) liikevaihto = 1% vero!
Virtuaalisonevyöhyke (VIZ): IT-palveluyrityksille 0% tulovero
Yhtiön perustaminen: 1–2 päivää, alle 100 € kustannukset

16.2 Pienyrittäjän status — 1 % vero

Yksi Georgian houkuttelevimmista veroeduista on Small Business Status. Jos olet yksityisyrittäjä ja liikevaihto on alle 500 000 GEL (noin 180 000 euroa) vuodessa, maksat vain 1 % veroa liikevaihdostasi. Tämä koskee freelancereita, konsultteja, käsityöläisiä ja monenlaisia palveluyrittäjiä.

Virtuaalisonevyöhyke (VIZ, Virtual Zone) on erityinen status IT-yrityksille: jos yrityksesi tarjoaa IT-palveluja ulkomaisille asiakkaille, olet käytännössä vapautettu tuloveroista kokonaan. Vain 5 % pidätysvero osingonjaossa. Tämä on houkutellut satoja eurooppalaisia ohjelmistoyrityksiä ja freelancereita.

16.3 Georgian pankit — toimivat erinomaisesti

Georgian pankkijärjestelmä on yksi alueen kehittyneimmistä. Kaksi suurta pankkia dominoivat markkinaa: TBC Bank ja Bank of Georgia. Molemmat ovat listattuja Lontoon pörssiin, hyvin kapitalisoituja ja tarjoavat kattavan digitaalisen pankkipalvelun.

Tilin avaaminen ulkomaalaiselle on suoraviivaista — passilla ja oleskelutodistuksella (tai jopa ilman, jos olet lyhyellä vierailulla). Mobiilipankkisovellukset ovat laadukkaita, englanninkielisiä ja toimivia.

Valuuttakurssi on vakaa — Georgian lari (GEL) on pysynyt kohtuullisen vakaana viime vuodet. Nostot ATM:ltä ovat helppoja, käteistä on laajasti saatavilla.

Georgian pankkipalvelut
TBC Bank — suurin pankki, erinomainen mobiilisovellus
Bank of Georgia — kansainvälisin, NYSE-listattu
Tilin avaus: passi riittää, usein päivässä auki
Online-pankki: erinomaiset sovellukset, englanti tuettu
Valuutta: Georgian lari (GEL), 1 EUR ≈ 2.95 GEL (2024)
Kryptovaluutat: laajasti hyväksytty, monet käyttävät Georgiaa crypto-hub:ina
Kansainväliset siirrot: SWIFT toimii normaalisti

LUKU 17

VIISUMIPOLITIIKKA JA ASUMINEN HELPOIN TIE UUTEEN ELÄMÄÄN

17.1 Viisumivapaus EU-kansalaisille — 365 päivää

Tämä on yksi Georgian suurimmista vetovoimatekijöistä länsieurooppalaisille: EU:n kansalaiset voivat oleskella Georgiassa viisumivapasti kokonaisen vuoden — 365 päivää. Tarvitset vain voimassa olevan passin.

Käytännössä: lennät Tbilisiin, näytät passisi rajalla, ja voit asua maassa vuoden ilman mitään erityisiä lupia. Ei viisumihakemuksia, ei byrokratiaa, ei odottelua. Tämä on poikkeuksellisen liberaali politiikka.

Jos haluat jäädä pidemmäksi aikaa, voit hakea oleskelulupaa (Residence Permit) tai yksinkertaisesti lähteä maasta hetkeksi ja palata — ns. visa run. Käytännössä monet expat-asujat tekevät lyhyen matkan Turkkiin tai Armeniaan ja palaavat uudella 365 päivällä.

Viisumipolitiikka — EU-kansalainen
✅ Viisumivapaa oleskelu: 365 päivää kalenterivuodessa
✅ Vaatimus: voimassa oleva passi
✅ Ei rekisteröintivelvoitetta lyhyissä oleskeluissa
✅ Matkavakuutus: suositellaan, ei pakollinen — mutta tärkeä
✅ Työnhaku: sallittu viisumivapaudella
⚠️ Yli 183 päivää = verotuksellinen asukas Georgiassa
📋 Oleskelulupa: haettavissa paikallisella virastossa (LEPL)

17.2 Matkavakuutus — ainoa pakollinen asia

Vaikka viisumi ei ole tarpeen, yksi asia on syytä järjestää kuntoon: matkavakuutus. Georgia ei kuulu eurooppalaisen sairausvakuutuksen (EHIC) piiriin, joten sairaanhoito ei ole automaattisesti katettua.

Sairaanhoito Georgiassa on kohtalaisen halpaa — lääkärikäynti yksityisellä on 20–50 euroa, ja sairaalat ovat parantuneet merkittävästi viime vuosina. Mutta leikkaukset tai vakavat sairaudet voivat tulla kalliiksi ilman vakuutusta.

Hyvä kattava matkavakuutus (esim. SafetyWing, World Nomads tai Suomalainen matkavakuutus pidennettynä) maksaa 50–100 euroa kuukaudessa. Se on ehdottomasti sen arvoinen.

17.3 Asuntomarkkinat — osta tai vuokraa

Tbilisin asuntomarkkinat ovat mielenkiintoiset. Hinnat ovat nousseet viime vuosina

(erityisesti 2022 venäläisten muuton myötä), mutta ovat edelleen selvästi alhaisemmat kuin Länsi-Euroopassa.

Ostaminen on suhteellisen suoraviivaista — ulkomaalaiset voivat ostaa asuntoja Georgiasta ilman rajoituksia. Asuntokauppa on nopea prosessi. Notaari vahvistaa, rekisteröinti tapahtuu muutamassa päivässä.

OSTAMINEN — Tbilisin hinnat (2024):
✦ **Vanha asunto vanhakaupungissa: 800–1 500 €/m²**
✦ **Uusi asunto Saburtalo/Isani: 700–1 200 €/m²**
✦ **Premium-asunto Vake: 1 500–3 000 €/m²**
✦ **2 mh asunto (60 m²) keskimäärin: 60 000–90 000 €**
VUOKRAAMINEN — kuukausivuokra:
✦ **Studio/yksiö (30–40 m²): 350–600 €/kk**
✦ **2 mh asunto (60–70 m²): 500–900 €/kk**
✦ **3 mh asunto (90–100 m²): 800–1 400 €/kk**
✦ **Kalustettu vs. kalustamaton: +100–200 € kalustettuna**

LUKU 18

SIIRTOLAISET JA ULKOMAALAISET GEORGIASSA
KENET LÖYDÄT NAAPURIKSESI?

18.1 Vähän siirtolaisia — mutta kasvava ilmiö

Georgia ei ole perinteinen siirtolaismaakohde. Historiallisesti se on pikemminkin ollut lähtömaa — georgialaiset ovat muuttaneet Venäjälle, EU-maihin (erityisesti Kreikkaan, Espanjaan, Italiaan) ja Israeliin työn perässä.

Viime vuosina tilanne on muuttunut. Kasvava expat-yhteisö on syntynyt Tbilisiin, houkuteltuna matalista veroista, halvasta elinkustannuksesta ja avoimesta viisumipolitiikasta. Vuoden 2022 jälkeen venäläisten ja ukrainalaisten muuttajavirta muutti kuvaa dramaattisesti.

18.2 Mistä maista siirtolaiset tulevat?

Siirtolaiset Georgiassa — lähtömaat
🇷🇺 Venäläiset — suurin yksittäinen ryhmä 2022 jälkeen. ~100 000 muuttanut Ukrainan sodan seurauksena. Pakenee mobilisaatiota ja pakotteita.
🇺🇦 Ukrainalaiset — toinen iso aalto. Sotapakolaisia, joista osa jäänyt Georgiaan.
🇺🇸 Amerikkalaiset — digitaalinomaadit, startup-yrittäjät, englannin opettajat.
🇩🇪 Saksalaiset — digitaalinomaadit ja remote-workers.
🇮🇱 Israelilaiset — vahva yhteisö, historiallinen yhteys Georgiaan.
🇮🇳 Intialaiset — opiskelijat, IT-alan ammattilaiset.
🇹🇷 Turkkilaiset — kauppias ja liiketoimintayhteisö.
🇦🇲 Armenialaiset — historiallinen vähemmistö, erityisesti Tbilisissa.

18.3 Ovatko ulkomaalaiset tervetulleita?

Yleisesti ottaen: kyllä, hyvin tervetulleita. Georgialaiset ovat luonnostaan vieraanvaraisia, ja länsimainen turisti tai muuttaja saa yleensä positiivisen vastaanoton.

On kuitenkin nyansseja. Venäläisten massamuutto 2022–2023 on synnyttänyt jonkin verran kitkaa — asuntohinnat nousivat, kaupat täyttyivät venäjänkielisillä asiakkailla, ja osa georgialaisista koki tilanteen vaikeana. Georgialainen kansa on kokenut historiallista kärsimystä Venäjän käsistä — venäläinen naapuri on monimutkainen tilanne.

Suomalainen, saksalainen tai amerikkalainen muuttaja saa täysin erilaisen vastaanoton — pelkkää uteliaisuutta, lämpöä ja halua tutustua. Länsimaalaiset expat-asujat ovat yleisesti hyvin toivottuja.

LUKU 19

TURISMI
GEORGIAN KASVAVA ELINKEINO

19.1 Turismin räjähdysmäinen kasvu

Georgian turismi on kasvanut räjähdysmäisesti viimeisen kymmenen vuoden aikana. Vuonna 2019 — juuri ennen koronaa — Georgiassa kävi yli 9 miljoonaa kansainvälistä turistia. Tämä on häkellyttävä luku maalle, jonka väkiluku on vain 3,7 miljoonaa.

Turismin osuus Georgian BKT:stä on noin 7–10 % — merkittävä osa kansantaloutta. Alue työllistää suoraan tai epäsuoraan satojatuhansia georgialaisia.

✦ **Kansainväliset turistit 2019: 9,4 miljoonaa**
✦ **Kansainväliset turistit 2023: ~7,1 miljoonaa (COVID + Ukrainan sota vaikuttivat)**
✦ **Turismin osuus BKT:stä: ~7–10 %**
✦ **Suorat tulot turismista: ~3–4 miljardia USD vuosittain**
✦ **Eniten vierailevia maita: Venäjä (ennen 2022), Turkki, Armenia, Azerbaidzan, Ukraina, Israel, Puola**
✦ **Kasvavat markkinat: Saksa, UK, USA, Kiina (ennen COVID:ia)**

19.2 Mistä turistit tulevat?

Historiallisesti suurin turistiryhmä olivat venäläiset — ennen vuotta 2022 noin 1,5 miljoonaa venäläistä kävi Georgiassa vuosittain. Ukrainan sodan myötä tämä putosi rajusti.

Turkkilaiset ovat nykyään suurin ryhmä — Batumi on suosittu turkkilainen lomakohde, osittain Turkin alkoholin kalleuden vuoksi. Israelilaiset käyvät paljon — Georgiassa on vahva juutalainen yhteisö historiallisesti. Eurooppalaiset — erityisesti puolalaiset, saksalaiset ja britit — ovat kasvava ryhmä.

Seikkailu- ja vaellusturismi kasvaa nopeasti. Svaneti-alue, Kazbegi ja Borjomi houkuttelevat yhä useampia vaeltajia ja ulkoilmaharrastajia.

19.3 Retkipalvelut ja matkanjärjestäjät

Georgian retkipalvelutarjonta on kasvanut huimasti. Netistä löytyy satoja vaihtoehtoja: päiväretkiä Tbilisistä Kakhetiaan viinitarhoille, vaellusleirejä Svanetiaan, rafting-retkiä Pankisi-kanjonissa, kävelykierroksia vanhassakaupungissa.

GetYourGuide, Viator ja paikalliset Georgian-matkanjärjestäjät tarjoavat kattavan valikoiman. Hinnat ovat erittäin kohtuulliset — kokopäiväretki Kakhetiaan viinimaistiaisiin maksaa tyypillisesti 30–50 euroa per henkilö.

Tbilisistä käsin pääsee helposti päiväretkelle Mtskhetan muinaiseen kaupunkiin (20 min), Kazbegiin vuorille (3 h), Gori-Uplistsikheen (2 h) tai Kakhetan viinitarhoille (1,5 h).

LUKU 20

KANNATTAAKO TBILISIIN MUUTTAA? REHELLINEN ARVIO

20.1 Kenelle Tbilisi sopii?

Tähän kysymykseen on rehellinen vastaus: se riippuu täysin siitä, mitä haet elämältä. Tbilisi ei sovi kaikille. Mutta tietyille ihmistyypeille se on lähes täydellinen.

Se sopii erinomaisesti:

- Digitaalinomadeille ja remote-workers: nopea internet (fiber yleistä), halvat asunnot, viisumivapaus, toimivat kahvilat, kansainvälinen yhteisö.
- Yrittäjille ja freelancereille: 1 % vero pienyrittäjille, Virtual Zone IT-yrityksille, yrityksen perustaminen päivässä.
- Kirjoittajille, taiteilijoille ja luoville ammattilaisille: inspiroiva ympäristö, halvat elinkustannukset, ainutlaatuinen kulttuuri.
- Sijoittajille: halvat kiinteistöhinnat, vuokramarkkinan kasvu, turismituotot.
- Eläkeläisille: halvat hinnat, lämmin ilmasto, lääkärikäynnit edullisia, vieraanvarainen kulttuuri.
- Seikkailijoille: luonto, vuoristot, meri, viini, kulttuuri — kaikki käden ulottuvilla.

20.2 Haasteet — rehellinen lista

Tbilisi ei ole utopia. On myös asioita, joihin on sopeuduttava:

- Liikenne ja saasteet: Tbilisi on ruuhkainen. Ilmanlaatu on ongelma talvella, kun kaupunkia lämmitetään osittain puulla.
- Byrokratia: parantunut, mutta edelleen paikoin hidasta. Oleskelulupaprosessi voi olla hidas.
- Kielimuurit: vanhempi sukupolvi puhuu venäjää, ei englantia. Kauppojen hintalapuissa ja julkisessa liikenteessä vain georgia.
- Poliittinen epävarmuus: vuoden 2024 tilanne on jännittyneempi kuin aiemmin.
- Sähkökatkot: harvinaistuneet, mutta mahdollisia. Vesi voi ajoittain puuttua vanhoissa taloissa.
- Talven haasteet: Tbilisi on kylmempi kuin monet odottavat. Asuntojen lämmitys voi olla tehotonta vanhemmissa rakennuksissa.
- Terveydenhuolto: parempi kuin stereotypiat antavat ymmärtää, mutta ei EU-tasolla. Vakuutus pakollinen.

20.3 Lopullinen arvio — kannattaako?

Jos olet digital nomad, freelancer, yrittäjä, sijoittaja tai eläkeläinen — ja olet avoin uusille kokemuksille — Tbilisi on yksi maailman parhaista paikoista asua tällä hetkellä.

Vertaile: puoli vuotta Tbilisissa maksaa asumiskuluiltaan ehkä 4 000–7 000 euroa (asunto + ruoka + liikkuminen + kulttuuri). Vastaava puoli vuotta Helsingissä maksaa 10 000–15 000 euroa. Säästät 6 000–8 000 euroa — ja koet jotain, mitä et koe Helsingissä.

Tbilisi on kaupunki joka on juuri sopivassa välissä: riittävän moderni ollakseen mukava, riittävän eksoottinen ollakseen mielenkiintoinen, riittävän halpa ollakseen vapaus antava.

"Tbilisi on yksi niistä paikoista, jonne menet kahdeksi viikoksi ja jäät kuukausiksi. Se tapahtuu vieläpä usein." — Kanadalainen expat, Tbilisi 2023

20.4 Käytännön ensiaskeleet — jos päätät muuttaa

1. Lennä ensin viikoksi tutustumaan. Kulje vanhakaupungissa, syö ravintolassa, katso asuntoja. Tee päätös omin silmin.
2. Hanki kattava matkavakuutus ennen lähtöä.
3. Avaa TBC Bank tai Bank of Georgia -tili heti saavuttuasi.
4. Etsi asunto Airbnb:stä tai paikalliselta (MyHome.ge, SS.ge ovat Georgian OIkotie-vastineita) — ensin lyhyellä sopimuksella.
5. Rekisteröi pienyritys tai hae Virtual Zone -status jos yrittäjyys kiinnostaa.
6. Liity Tbilisi Expats -Facebook-ryhmään — tuhansia ihmisiä jotka ovat käyneet saman prosessin läpi.
7. Opiskele muutama lause georgiaa — pienikin yritys avaa ovia valtavasti.

LOPPUSANAT

Georgia odottaa sinua.

Ei siististi, ei täydellisesti — mutta rehellisesti, lämpimästi ja aidosti. Siellä voit juoda maailman vanhinta viiniä, katsella Kaukasuksen huippuja, syödä ruokaa josta et ole koskaan kuullutkaan, ja kohdata ihmisiä, jotka ottavat sinut vastaan kuin perheen.

3 700 vuotta historiaa. Oma kirjaimisto. Oma sielu. Ja EU-viisumivapaus 365 päivää.

Se on tarjous, jota on vaikea kieltää.

"Gamarjoba, stumari!" — Tervetuloa, vieras! — Georgialainen tervehdys saapuvalle vieraalle

— 2026 —